

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 210/2018-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Šofrankom, advokátska kancelária, Hraničná 2, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 12 C 33/2016 z 10. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 12 C 33/2016 z 10. januára 2018 porušené boli.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 12 C 33/2016 z 10. januára 2018 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava V je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 488,13 € (slovom štyristoosemdesiatosem eur a trinásť centov) na účet advokáta JUDr. Jána Šofranka, advokátska kancelária, Hraničná 2, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. februára 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 12 C 33/2016 z 10. januára 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ (v procesnom postavení žalobcu, pozn.) sa návrhom na začatie konania doručeným okresnému súdu 11. februára 2016 (ďalej len „žaloba“) domáhal proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), určenia, že sťažovateľ je výlučným vlastníkom nehnuteľností, a to „záhrady“, „zastavaná plocha a nádvorie“ a „rodinný dom“, bližšie špecifikovaných v žalobe (ďalej len „nehnuteľnosti“). V danej právnej veci bolo konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 33/2016.

3. Okresný súd však uznesením sp. zn. 12 C 33/2016 z 29. decembra 2016 pre späťvzatie žaloby sťažovateľom rozhodol tak, že konanie zastavuje, sťažovateľovi vracia súdny poplatok v sume 125,80 € a zároveň žalovanej priznáva proti sťažovateľovi plnú náhradu trov konania, o sume ktorej okresný súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia.

4. Následne okresný súd uznesením vydaným súdnym úradníkom vedeným pod sp. zn. 12 C 33/2016 z 20. júla 2017 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 12 C 33/2016 zo 6. septembra 2017 (ďalej len „uznesenie okresného súdu vydané súdnym úradníkom“) rozhodol o sume náhrady trov konania tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť z titulu náhrady trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia zaplatiť žalovanej na účet jej právnej zástupkyne sumu 414,48 € v lehote do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia. Podľa odôvodnenia uznesenia okresného súdu vydaného súdnym úradníkom okresný súd pri výpočte sumy náhrady odmeny advokáta aplikoval § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorého základná sadzba tarifnej odmeny (advokáta) za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak klientom je fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie alebo jej slúži na bývanie.

5. Žalovaná však proti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom podala riadne a včas sťažnosť – riadny opravný prostriedok, ktorou medzi inými namietala najmä nesprávnosť určenia sumy náhrady odmeny advokáta, resp. argumentovala tým, že pri výpočte tejto náhrady odmeny advokáta sa má aplikovať § 10 ods. 1 (zrejme v spojení s ods. 2, pozn.) vyhlášky, v zmysle ktorého základná sadzba tarifnej odmeny (advokáta) za jeden úkon právnej služby sa určí z tarifnej hodnoty veci (nehnuteľností), o ktorej vlastníctvo sa vedie spor (podľa tam uvedeného sadzobníka, pozn.). O sťažnosti žalovanej bolo rozhodnuté napadnutým uznesením okresného súdu. Napadnutým uznesením okresného súdu bolo uznesenie okresného súdu vydané súdnym úradníkom zmenené tak, že sťažovateľ je povinný z titulu náhrady trov konania spočívajúcich v trovách právneho

zastúpenia zaplatiť žalovanej na účet jej právnej zástupkyne sumu 10 351,72 €. Napadnuté uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť jeho doručením obidvom stranám.

6. Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„... Rozhodnutie Okresného súdu... zo dňa 20.07.2017 v znení opravného uznesenia bolo odôvodnené určením základnej tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa ust. § 11 ods. 1 písm. c) Vyhlášky. Šesť úkonov právnej služby á 66,- EUR + režijný paušál odôvodňovalo priznanie trov právneho zastúpenia vo výške 414,48 EUR. Aplikácia ust. § 11 ods. 1 písm. c) Vyhlášky vychádzala zo skutkového stavu ku dňu rozhodovania o výške trov... súdny úradník správne aplikoval predmetné ustanovenie, keďže: (i) klientom bola fyzická osoba, (ii) predmetom konania bola nehnuteľnosť určená na bývanie, (iii) nešlo o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, alebo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ale o určenie vlastníckeho práva.

Žalovaná vo svojej sťažnosti proti Uzneseniu Okresného súdu... zo dňa 20.07.2017 poukázala, na účely rozhodovania o trovách, doručený Znalecký posudok č. 5/2017 zo dňa 08.03.2017 vypracovaný znalkyňou v odbore stavebníctvo... ktorá určila všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom sporu o určenie vlastníckeho práva, na sumu 524.000,- EUR. Žalovaná namietala, že došlo k aplikácii nesprávneho ustanovenia Vyhlášky, nakoľko podľa jej názoru súd mal pri výpočte základnej tarifnej odmeny vychádzať z hodnoty predmetu sporu...

Súd rozhodujúci o sťažnosti žalovanej nedoručil sťažovateľovi znalecký posudok, na ktorom založil svoje rozhodnutie týkajúce sa náhrady trov konania. Sťažovateľovi nebolo umožnené oboznámiť sa s ním a vyjadriť sa k nemu, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. O obsahu sťažnosti, ako aj o znaleckom posudku sa sťažovateľ dozvedel až z nahliadnutia do spisu, keď už bolo vo veci rozhodnuté a nebolo možné sa k nemu vyjadriť, ani podať opravný prostriedok. Sťažovateľ sa nemal možnosť ku konaniu o sťažnosti vôbec vyjadriť...

Procesný exces zakladajúci zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania sťažovateľ vidí práve v nemožnosti oboznámiť sa s doručeným znaleckým posudkom a nemožnosti sa vyjadriť jednak k záverom znaleckému posudku a jednak k predmetu sťažnosti žalovanej...

Sťažovateľ namieta vo aj z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný výrok Napádaného rozhodnutia. Odôvodnenie Napádaného rozhodnutia sa obmedzuje len na rýdze stotožnenie sa s argumentáciou sťažnosti žalovanej... čím je Napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné.

Arbitrárnosť a nezákonnosť rozhodnutia je zrejmá aj zo samotného odôvodnenia Napádaného rozhodnutia...

Napádané rozhodnutie bolo vydané sudkyňou Mgr. Zitou Leimbergerovou, hoci zákonnou sudkyňou prideleným na prejednanie a rozhodnutie vo veci bola JUDr. Viera Sandtnerová...

Sťažovateľ namieta porušenie práva na neodňateľnosť zákonného sudcu podľa ust. § 48 ods. 1 Ústavy z dôvodu zmeny zákonnej sudkyne, o ktorej nebol žiadnym spôsobom upovedomený. Sťažovateľovi nie je zrejmé a zo súdneho spisu žiadnym spôsobom nevyplýva, na základe akej skutočnosti rozhodovala o výške trovách iná sudkyňa. Pokiaľ by aj došlo v súlade s zákonom č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov... k zmene zákonnej sudkyne, o tejto skutočnosti je nevyhnutné strany sporu upovedomiť...

Zmenou v osobe zákonného sudcu bolo sťažovateľovi znemožnené namietat' prípadnú zaujatosť sudcu a dôverovať v ústavou garantovanú nestrannosť a zákonnosť sudcu...“

7. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2, právo na neodňateľnosť zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 36 Listiny základných ľudských práv a slobôd porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava V zo dňa 10. januára 2018, č. k. 12C/33/2016 - 397 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava V je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 390,50 EUR na účet advokáta JUDr. Jána Šofranka - advokáta, so sídlom... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

8. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že vo veci sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na jej prijatie, a preto ju uznesením č. k. II. ÚS 210/2018-14 z 26. apríla 2018 v zmysle § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

9. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 16. mája 2018 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti a otázke vhodnosti ústneho pojednávania.

10. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 3289/2018, doručenom ústavnému súdu spolu s jeho prílohami 11. júna 2018, uviedol:

„... Vo veci... vedenej pod č. II. ÚS 210/2018 netrváme na ústnom pojednávaní, návrhy na dokazovanie nemáme.

... K predmetnej sťažnosti uvádzam, že zmena zákonného sudcu prebehla v súlade s dodatkom k rozvrhu práce s poukazom na vtedy dlhodobú práceneschopnosť pôvodného zákonného sudcu JUDr. Viery Sandtnerovej.“

11. Podľa dodatku č. 6 k rozvrhu práce okresného súdu na rok 2017, ktorý bol prílohou vyjadrenia predsedu okresného súdu, s účinnosťou od 1. marca 2017 okrem iného *„... Z dôvodu dlhodobej PN JUDr. Viery Sandtnerovej dochádza k prevzatíu odd. 12C, 12S, 12Ctud, 12Csr, 12Scud, 12Csp, 12Pc novým zákonným sudcom Mgr. Zitou Leimbergerovou po jej návrate z MD... na str. 15 odd. 12C, 12S, 12Ctud, 12Csr, 12Scud, 12Csp, 12Pc v kolónke predseda senátu/zástupca sa zapisuje namiesto JUDr. Viery Sandtnerovej Mgr. Zita Leimbergerová a ako zástupca sa zapisuje: Utorok – JUDr. Michal Sobolovský, Štvrtok - JUDr. Michal Sobolovský...“.*

12. Sudkyňa Mgr. Zita Leimbergerová vo svojom vyjadrení z 1. júna 2018, ktoré bolo takisto prílohou vyjadrenia predsedu okresného súdu, nad rámec prehľadu procesných úkonov vykonaných v preskúmvanej veci okrem iného tiež uviedla:

«... V sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania žalovaná poukázala na viaceré rozhodnutia všeobecných súdov, resp. nálezy Ústavného súdu SR, týkajúce sa spôsobu určovania výšky odmeny právnej služby, ak je predmetom konania určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Navyše sťažnosť riadne a vyčerpávajúco odôvodnila a súd sa tak úplne stotožňujúc s jej argumentáciou, sťažnosti vyhovel a rozhodnutie súdneho úradníka o výške nároku na náhradu trov konania zmenil. Je síce pravdou, že súd s podanou sťažnosťou sťažovateľa neoboznámil, ustanovenia Civilného sporového poriadku však výslovne neustanovujú podrobnejší postup súdu po podaní sťažnosti. V nadväznosti na čl. 9 CSP súd posúdil, že „rovnosť zbraní“ v tomto prípade nedoručením sťažnosti žalobcovi nebola porušená, nakoľko o nároku na náhradu trov konania bolo právoplatne rozhodnuté, pričom žalobca si svojho procesného zavinenia bol vedomý, keďže sa voči rozhodnutiu súdu o priznaní nároku na náhradu trov konania neodvolal, resp. nenamietal existenciu prípadných dôvodov hodných osobitného zreteľa, na ktoré súd mohol prihliadnuť a využiť tak sudcovské moderačné právo a náhradu trov konania nepriznať (§ 257 CSP)...»

13. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 25. júna 2018 k vyjadreniu predsedu okresného súdu okrem iného uviedol:

«... 1... V zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v § 51 Spôsob pridelovania vecí podľa rozvrhu práce je v ods. 1 uvedené „veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridelujú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.“

Následne v ods. 4 písm. a) totožného § 51 je konkrétne uvedené, ako sa prerozdeľujú už pridelené veci a to: „Náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom sa podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade dlhodobej šesť týždňov presahujúcej neprítomnosti zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená“

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že zmena v osobe zákonného sudcu nenastala zákonným spôsobom, čo odráža aj samotné znenie Zmeny rozvrhu práce č. 6, kde je uvedené, že na základe rozhodnutia predsedu súdu prichádza dňom účinnosti zmeny (dodatku) rozvrhu práce k prevzatiu celého oddelenia 12C iným sudcom...

Takýmto postupom predsedu súdu bolo porušené právo sťažovateľa na neodňateľnosť zákonného sudcu podľa čl. 48. ods. 1 Ústavy...

... 2... Sťažovateľ ani pri všetkej snahe nedokáže porozumieť, akým spôsobom mohla sudkyňa vo vyjadrení zaslanom Ústavnému súdu uviesť, že sťažovateľove práva neboli porušené, pretože sa o všetkom dozvedel dorúčením napádaného uznesenia (voči ktorému nie je prípustná sťažnosť)... Podľa názoru sťažovateľa, keď sa o nejakej podstatnej skutočnosti pre vydanie rozhodnutia účastník konania, o ktorého právach sa rozhoduje, dozvie po vydaní rozhodnutia, voči ktorému nemá možnosť podať opravný prostriedok, tak ide o tak veľký zásah do jeho práv, že v skutku nemožno ani len spomenúť „rovnosti zbraní“, o to viac, keď dôjde k aplikácii nesprávneho ustanovenia právneho predpisu a tým je sťažovateľovi spôsobená nie nepatrná finančná ujma vo výške niekoľko tisíc Eur... zákonodarca presne z dôvodu poskytnutia väčšej ochrany nehnuteľnosti určených na bývanie tieto vyčlenil do osobitného režimu fungovania oproti iným nehnuteľnostiam a určil aj pri trovách konania inú výšku tarifnej odmeny... V zmysle vyššie uvedeného, nielenže sudkyňa vydala rozhodnutie, ktorému predchádzal procesný postup porušujúci práva sťažovateľa, navyše rozhodnutie, ktoré vydala odporuje zákonu a aj zvýšenej ochrane nehnuteľnosti určených na bývanie, čím porušila právo sťažovateľa na právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy...»

14. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku z 25. júna 2018, doplnenom 17. septembra 2018, oznámil, že „... sťažovateľ dáva výslovný súhlas s upustením od ústneho pojednávania v zmysle § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.“.

II.

15. Podľa zistenia ústavného súdu a ako to už bolo aj uvedené, uznesením okresného súdu vydaným súdnym úradníkom bolo o sume náhrady trov konania najskôr rozhodnuté

tak, že okresný súd sťažovateľovi uložil povinnosť z titulu náhrady trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia zaplatiť žalovanej na účet jej právnej zástupkyne sumu 414,48 €.

Následne na základe riadne a včas podanej sťažnosti žalovanej – riadneho opravného prostriedku bez jeho predchádzajúceho doručenia sťažovateľovi, resp. právnemu zástupcovi sťažovateľa a poskytnutia mu primeranej lehoty na vyjadrenie sa k tam uvedenej argumentácii žalovanej, ako aj jeho prílohám napadnutým uznesením okresného súdu bolo uznesenie okresného súdu vydané súdnym úradníkom zmenené tak, že sťažovateľ je povinný z titulu náhrady trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia zaplatiť žalovanej na účet jej právnej zástupkyne sumu 10 351,72 €.

16. V napadnutom uznesení okresného súdu tento v rámci podstatnej časti odôvodnenia okrem iného uviedol:

«... žalovaná... namietala, že súd nesprávne určil tarifnú hodnotu veci a zároveň, že nepriznal všetky účelne vynaložené trovy konania (za úkony právnej služby - nahliadnutie do spisu zo dňa 6.6.2016, porada s klientom zo dňa 9.6.2016. Sťažnosť odôvodnil tým, že tarifná hodnota veci bola určená v zmysle znaleckého posudku, ktorý bol doložený k výpočtu trov konania, a to na preukázanie hodnoty nehnuteľnosti, ktorá je predmetom konania. Súd takto určenú tarifnú hodnotu veci nerešpektoval a určil ako základ výpočtu 1/13 výpočtového základu v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, pričom predmet konania posúdil ako predmet, ktorý sa nedá oceniť. Podľa názoru žalovanej v danom prípade nejde o predmet konania, ktorý nemožno oceniť, pretože tento je peniazmi ocniteľný, o čom v konečnom dôsledku svedčí vypracovaný znalecký posudok a rozsiahla judikatúra, s ktorou sa súd vôbec nevysporiadal, pričom zároveň na niektoré konkrétne judikáty poukázala. Čo sa týka nepriznaných úkonov právnej služby uviedla, že nahliadnutie do spisu je legitímnym právom a zároveň aj povinnosťou advokáta pokiaľ má byť riadne oboznámený s obsahom súdneho spisu a relevantne hájiť záujmy klienta. Poukázala na to, že žalobca dokladá do spisu doklady postupne a nie ihneď s podanou žalobou, prípadne do súdneho spisu pravidelne zakladal a zakladá ďalšie dokumenty, podania, „dôkazy“, a to zásadne v jednom vyhotovení. Súd však tieto dokumenty na náklady žalobcu

nevyhotovil a žalovanej nezaslal, ani inak danú situáciu neriešil. V tomto, či aj iných konaniach sa tak dozvedela o obsahu spisu buď neskoro, prípadne vôbec. Z tohto dôvodu bolo pred podaním vyjadrenia na súd nevyhnutné nahliadnuť do súdneho spisu a vyhotoviť si z neho výpisy, odpisy a kópie, a ňou splnomocnený advokát dostal na uvedené mandát. Na základe zistení zo súdneho spisu a zadovážení desiatok až stoviek kópii žalobcom predložených „papierov“ (v jednom vyhotovení) bolo nevyhnutné absolvovať poradu s advokátom a dohodnúť tak ďalší postup a bolo nevyhnutné prekonzultovať advokátove zistenia a žalobcove tvrdenia, aby bolo možné reagovať kompetentne a najmä sa účelne brániť absurdnostiam, ktoré produkoval a produkuje žalobca. Toto bolo evidentne aj úspešné, keďže žalobca zbral svoju nezmyselnú žalobu v celom rozsahu späť, a to bez uvedenia dôvodu...

Po preskúmaní napadnutého uznesenia súd dospel k záveru, že sťažnosť žalovanej je v plnom rozsahu dôvodná, preto napadnuté uznesenie zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, v plnom rozsahu sa stotožňujúc s dôvodmi žalovanej uvedenými v sťažnosti...»

III.

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

20. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

21. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

23. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu, základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa ústavy, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu.

24. Sťažovateľ predovšetkým vytýka okresnému súdu porušenie princípu kontradiktórnosti konania tým, že sťažnosť žalovanej proti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom a ňou predložený znalecký posudok č. 5/2017 zo 7. marca 2017 vypracovaný znalkyňou [REDACTED], z odboru stavebníctva (ďalej len „znalecký posudok“) o všeobecnej hodnote nehnuteľností (predmetu konania) pred vydaním napadnutého uznesenia okresného súdu sťažovateľovi nedoručil, čím mu odňal akúkoľvek možnosť sa k týmto vyjadriť a predniesť tak vo svoj prospech vlastnú argumentáciu, prípadne na preukázanie svojich tvrdení označiť alebo predložiť ďalšie dôkazy. A to napriek tomu, že podľa názoru sťažovateľa práve na základe argumentácie v sťažnosti žalovanej, podľa ktorej pre určenie sumy náhrady odmeny advokáta základom pre výpočet jeho tarifnej odmeny má byť hodnota nehnuteľností určená znaleckým posudkom, okresný súd si túto argumentáciu žalovanej bez ďalšieho plne

osvojac, rozhodol o sume náhrady trov právneho zastúpenia oproti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom inak, a to pre sťažovateľa podstatne nepriaznivejšie.

25. Sťažovateľ svoju (ústavnú) sťažnosť odôvodňuje aj tým, že napadnuté uznesenie okresného súdu nie je riadne a vyčerpávajúco odôvodnené, resp. pre absenciu riadneho odôvodnenia je nepreskúmateľné.

26. Sťažovateľ navyše v sťažnosti namieta, že o zmene zákonného sudcu v právnej veci žaloby nebol nijako upovedomený, dôsledkom čoho mu bola odňatá možnosť vzniesť proti osobe (nového) sudcu námietku zaujatosti.

27. Napokon sťažovateľ vo svojej sťažnosti tvrdí, že keďže mu nie je zrejmé, na základe akej skutočnosti došlo k zmene zákonného sudcu, čo inak nijako nevyplýva ani zo súdneho spisu, napadnuté uznesenie okresného súdu bolo vydané nezákonným sudcom.

28. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

29. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

30. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

31. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej rozhodovacej činnosti okrem iného konštatoval, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (*Komanický c. Slovenská republika*, rozsudok zo 4. 6. 2002, § 45). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim (pozri cit. rozsudok *Komanický*, bod 46).

32. Za kontradiktórny proces možno považovať len taký proces, v ktorom je rešpektovaná zásada rovnosti zbraní, t. j. ktorý stranám garantuje rovnaký prístup k akýmkoľvek dôkazom a argumentom, ktoré boli predložené súdu a ktoré by mohli mať

vplyv na prejednanie a súdne rozhodnutie. Takýto rovnaký prístup má stranám konania zabezpečiť možnosť spochybňovať a vyvracať argumenty protistrany (konfrontačná zásada) s cieľom súperenia strán a aj s cieľom ovplyvniť výsledok konania.

33. Z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho odporcu právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť, nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (napr. vec K. S. proti Fínsku, rozsudok ESĽP z 31. 5. 2001, vec F. R. proti Švajčiarsku, rozsudok ESĽP z 28. 6. 2001). Inak povedané, požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESĽP chápe čisto formálne. Z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu (mutatis mutandis I. ÚS 230/03, II. ÚS 249/2012, II. ÚS 168/2012).

34. Obsahom základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. náhrade trov konania v súlade so zákonom. (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997, IV. ÚS 348/2011). Z toho vyplýva, že princíp kontradiktórnosti musí byť rešpektovaný aj v rámci rozhodovania o trovách konania.

35. Ústavný súd sa plne stotožňuje s argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej nedoručením sťažnosti žalovanej proti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom vrátane znaleckého posudku, práve na základe ktorých okresný súd dospel vo veci sumy náhrady trov právneho zastúpenia k zásadne inému, pre sťažovateľa podstatne nepriaznivejšiemu rozhodnutiu, a neposkytnutím mu primeranej lehoty na vyjadrenie sa mu okresný súd odňal možnosť vyjadriť sa k sťažnosti žalovanej vrátane znaleckého posudku a predostrieť okresnému súdu vo svoj prospech vlastnú argumentáciu, prípadne na preukázanie svojich tvrdení označiť alebo predložiť vlastné dôkazy, čím došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania ako súčasť práva na spravodlivý proces.

36. Aj keď § 239 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) *expressis verbis* neukladajú súdu povinnosť sťažnosť – riadny opravný prostriedok strany sporu proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom protistrane doručiť a zároveň jej poskytnúť primeraný čas sa k sťažnosti vyjadriť, z judikatúry ústavného súdu a ESLP jednoznačne vyplýva, že všeobecné súdy sa nesmú obmedziť len na doručovanie tých procesných podaní, pri ktorých je táto povinnosť výslovne upravená v procesnom kódexe, ale v súlade s princípom kontradiktórnosti a rovnosti zbraní sú povinné doručovať aj iné podania nad rámec explicitnej právnej úpravy (III. ÚS 183/2010, IV. ÚS 259/2011, II. ÚS 584/2011, II. ÚS 499/2012).

37. Na uvedenom nič nemení ani čl. 9 CSP, podľa ktorého strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko „v rozsahu, ktorý určí zákon“, pretože podľa čl. 3 ods. 1 CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s ústavou, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou ESLP a Súdneho dvora Európskej únie, a to so zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené. Uvedené platí o to viac, ak ide tak, ako tomu bolo aj v preskúmvanej veci, o podstatné procesné podanie (sťažnosť žalovanej), ktoré malo zásadný vplyv na výsledok sporu (rozhodnutie o sume náhrady trov konania).

38. V súvislosti s tvrdením konajúcej sudkyne Mgr. Zity Leimbergerovej v jej vyjadrení z 1. júna 2018, podľa ktorého k porušeniu princípu rovnosti zbraní okresným súdom v rámci konania o sume náhrady trov konania nedošlo aj preto, lebo sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 12 C 33/2016 z 29. decembra 2016 v časti výroku o priznaní nároku žalovanej proti sťažovateľovi na plnú náhradu trov konania nepodal odvolanie – riadny opravný prostriedok, ústavný súd dodáva, že v preskúmvanej veci toto tvrdenie nie je nijako na mieste. Totiž práve až pri rozhodovaní o sume už právoplatne priznaného nároku, či už na plnú, alebo len na čiastočnú náhradu trov konania, t. j. všetkých výdavkov vzniknutých v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva, je súd nielen oprávnený, ale aj povinný osobitne posúdiť, či ten-ktorý výdavok vrátane výdavkov

strany sporu na právne zastúpenie advokátom je preukázaný, odôvodnený a účelne vynaložený (§ 251 CSP). Pokiaľ ide o sumu, či už v plnej alebo len v čiastočnej náhrade trov právneho zastúpenia advokátom, základom pre jej určenie sú vždy právne relevantné ustanovenia vyhlášky.

39. Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že rešpektovanie práva na spravodlivé súdne konanie si vyžadovalo, aby sťažovateľ dostal možnosť posúdiť, či a akým spôsobom je potrebné alebo vhodné z jeho strany v čase pre neho primeranom (dostatočnom) reagovať na sťažnosť žalovanej proti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom vrátane znaleckého posudku. V skutočnosti sa sťažovateľ mal možnosť s týmto písomným podaním (s jeho existenciou) oboznámiť až prostredníctvom samotného napadnutého uznesenia okresného súdu, pričom možnosť vyjadriť sa k nemu v predmetnom konaní nemal žiadnu.

40. Pretože okresný súd v konaní o sume náhrady trov konania nepostupoval v súlade s princípom rovnosti zbraní a princípom kontradiktórnosti konania (pozri body 33 až 36 tohto nálezu), napadnutým uznesením okresného súdu, ktoré z tohto konania vyplynulo, bolo porušené základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (k nevysloveniu porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny pozri argumentáciu v bode 44 tohto nálezu).

41. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

42. Keďže ústavný súd vyslovil porušenie základného práva garantovaného ústavou a práva zaručeného medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

43. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou okresného súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, vec v ďalšom konaní opätovne prerokovať a rozhodnúť, rešpektujúc obsah a zmysel všetkých práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom v doterajšom konaní zistené.

44. Keďže čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj čl. 38 ods. 2 listiny) zaručujúce základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, ktoré v sebe zahŕňa garanciu dodržiavania princípu kontradiktórnosti a rovnosti zbraní, je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj k čl. 36 ods. 1 listiny ustanovením špeciálnym a z tohto dôvodu v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu jeho aplikácia podľa princípu prednosti špeciálneho ustanovenia pred generálnou právnou úpravou v danej veci neprichádza do úvahy (na rozdiel od toho k čl. 6 ods. 1 dohovoru špeciálne ustanovenie, ktoré by osobitne zaručovalo právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, neexistuje, pozn.), ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny sťažnosti nevyhovet (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

45. Ako už bolo uvedené, vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

46. Pretože zrušením napadnutého uznesenia okresného súdu ústavným súdom a vrátením mu veci na ďalšie konanie sa sťažovateľovi vytvorí priestor na to, aby k sťažnosti žalovanej – riadnemu opravnému prostriedku proti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom predstrel okresnému súdu vlastnú argumentáciu vrátane námietky o nezákonnej zmene zákonného sudcu a tiež námietky o jeho zaujatosti, dôsledkom čoho k náprave a poskytnutiu ochrany sťažovateľovi môže dôjsť už v rámci daného základného (nachádzacieho) konania o sume náhrady trov, ústavný súd s poukazom

na princíp subsidiarity rozhodol tak, že (ústavnej) sťažnosti sťažovateľa ani v tejto zvyšnej časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

47. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť uznesením niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

48. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky.

49. Sťažovateľ si z dôvodu právneho zastúpenia advokátom uplatnil aj náhradu trov konania. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (1. prevzatie a príprava zastúpenia, 2. spísanie ústavnej sťažnosti, 3. podanie písomného stanoviska k výzve na vyjadrenie k prijatej sťažnosti) uskutočnené v roku 2018. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu odmeny advokáta (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 v sume 153,50 €, čo za 3 úkony právnej služby predstavuje sumu 460,50 € a náhradu režijného paušálu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 v sume 9,21 €, čo za 3 úkony právnej služby predstavuje sumu 27,63 €. Teda ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov tohto konania v celkovej sume 488,13 €. Sťažovateľ síce požadoval k priznanej sume trov konania pripočítať aj 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), keďže však nepredložil dôkaz a nepreukázal, že jeho právny zástupca je platiteľom DPH, ústavný súd teda k priznanej sume náhrad trov konania nemohol DPH pripočítať.

50. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

51. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018